

26. 11. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vybrané aspekty převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným po rekodifikaci

Rekodifikace soukromého práva přinesla některé změny v převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným, a to nejen ve vztahu ke společnostem, které vznikly po 1. 1. 2014. V praxi je nezbytné věnovat pozornost přechodným ustanovením a v návaznosti na to pak rozlišovat dispozitivní a kogentní ustanovení zákona o obchodních korporacích, jejichž dopad má zásadní vliv na jednotlivá ujednání stávajících společenských smluv, které doposud nebyly přizpůsobeny nové právní úpravě.

Smlouva o převodu podílu[1] je smlouvou *sui generis*. Stejně tomu bylo i před účinností nové soukromoprávní úpravy. V řadě ohledů se ovšem nová právní úprava od té dosavadní odlišuje. Zásadní otázkou tedy je, jaká právní úprava se pro převod podílu ve společnosti s ručením omezeným po 1. 1. 2014 použije.

Platí, že ujednání společenských smluv, jež jsou v rozporu s donucujícími ustanoveními zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), který je účinný od 1. 1. 2014 (dále jen „ZOK“), se tímto dnem zrušují. Vedle toho se má za to, že obsahem společenských společností s ručením omezeným, které vznikly před účinností ZOK, jsou i dosavadní ustanovení obchodního zákoníku, která upravovala práva a povinnosti jejich společníků, pokud nejsou v rozporu s donucujícími ustanoveními ZOK nebo se od nich společníci neodchýlili ve společenské smlouvě.[2]

Z výše uvedeného je patrné, že při převádění podílu ve společnosti s ručením omezeným (existující již před účinností ZOK, dosud ZOK nepodřízené), byť na základě smlouvy uzavřené po 1. 1. 2014, je třeba počítat nadále i s dosavadní právní úpravou.[3]

Dopad přechodných ustanovení lze demonstrovat na případu převodu podílu na jiného společníka. Zatímco podle dosavadní právní úpravy bylo možné převést obchodní podíl na jiného společníka (nestanovila-li společenská smlouva jinak) jen se souhlasem valné hromady, nově platí opačné pravidlo, tj. podíl lze na jiného společníka převést i bez souhlasu valné hromady (nestanoví-li společenská smlouva jinak) – zde se nepochybně jedná o dispozitivní ustanovení. Při absenci ujednání ve společenské smlouvě tedy bude nutné v této otázce vycházet z dřívější právní úpravy,[4] a tudíž trvat na souhlasu valné hromady, zatímco jindy je na místě aplikace nové právní úpravy (zejména ohledně kogentních ustanovení a obecných pravidel pro právní jednání).

Naopak nová právní úprava bude aplikovatelná ohledně obecných náležitostí smlouvy o převodu podílu. Ustanovení § 209 odst. 2 ZOK vyžaduje pro účely zajištění účinků vůči společnosti podpisy smluvních stran, které musí být úředně ověřené. Doposud však nelze postavit na jisto, zda lze změnu společníka v důsledku převodu podílu podřadit pod „*právní jednání týkající se založení, vzniku, změny, zrušení nebo zániku obchodní korporace*“ ve smyslu § 6 odst. 1 ZOK; v takovém případě by bylo nezbytné trvat na úředně ověřených podpisech i ve vztahu *inter partes*. [5], [6] Ve zbytku lze odkázat na obecnou právní úpravu, podle které se dále vyžaduje specifikace smluvních stran, předmětu smlouvy a v závislosti na konkrétním smluvním typu pak i další údaje. Podle charakteru převodní smlouvy se bude v konkrétním případě jednat *de facto* o smlouvu kupní, darovací nebo směnnou [7] a platí pro ni obecná pravidla týkající se právních skutečností.

V praxi smluvní strany sjednávají nejčastěji úplatný převod podílu. Dle ustanovení § 2080 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“), platí, že „*Kupní cena je ujednána dostatečně určitě, je-li ujednána alespoň způsob jejího určení.*“ Obdobně se k otázce vymezení úplatnosti stavěla judikatura k převodu obchodního podílu podle dřívější právní úpravy, ze které vyplývá, že v úplatné smlouvě o převodu obchodního podílu musí být uvedena cena nebo způsob jejího určení s tím, že dohoda o ceně mohla být obsažena i v příloze ke smlouvě. [8] Nebylo-li ze smlouvy zjistitelné, zda se jedná o převod úplatný či bezplatný, mělo to za následek absolutní neplatnost. [9]

NOZ se však odvrací od dosavadní koncepce a upřednostňuje relativní neplatnost před neplatností absolutní. Navíc je nutné odlišovat neplatnost od nového zákonného pojmu - zdánlivého právního jednání. [10] V posuzovaném případě (absenci ujednání o úplatnosti, resp. bezplatnosti) pak lze dospět právě k posledně uvedenému, tj. jednalo by se patrně o zdánlivé právní jednání, ke kterému se nepřihlíží. [11] V této souvislosti je však nezbytné poukázat na možnost zhojit tento nepříznivý následek, a to za předpokladu, že by byl projev vůle mezi stranami dodatečně vyjasněn. [12]

Mezi fakultativní náležitosti smlouvy o převodu podílu lze zařadit vedlejší smluvní ujednání. Převodce si tak může vymínit např. výhradu zpětné koupě, předkupní právo, [13] výhradu vlastnického práva či výhradu lepšího kupce. Nabyvatel pak např. výhradu zpětného prodeje. Určitým způsobem mohou být některá vedlejší ujednání *ipso facto* omezena, a to v případě požadavku souhlasu některého orgánu dotčené společnosti. Z dikce zákona totiž vyplývá, že se neuděluje souhlas se smlouvou o převodu podílu, ale toliko s převodem podílu. [14] Valná hromada, příp. jiný orgán společnosti, tudíž obsah převodní smlouvy nepřezkoumává.

Nová právní úprava týkající se smlouvy o převodu podílu hovoří nepochybně ve prospěch větší volnosti společníků společnosti s ručením omezeným, a to jak ve smyslu převodců podílů, tak společníků majících zájem na zachování určité personální struktury uvnitř společnosti. Nicméně dualita týkající se aplikace pravidel jak staré, tak nové právní úpravy, klade vyšší nároky na zúčastněné subjekty. Tomuto stavu však lze zamezit podřízením se ZOK jako celku ve smyslu § 777 odst. 5.

Mgr. Jiří Duba,
advokát

[CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s.r.o.](#)
advokátní kancelář

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 78 Praha 4 Pankrác

Tel.: +420 224 827 884

Fax: +420 224 827 879

e-mail: ak@akccs.cz

[1] Zákon již nehovoří o „obchodním podílu“, ale jen o „podílu“.

[2] Srov. ustanovení § 777 odst. 1 a 4 ZOK.

[3] Tj. zejména s § 115 a násl. zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[4] ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, K. A KOL. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2013, str. 399: „Protože se jedná o změnu dosavadního dispozitivního pravidla, předpokládá § 777 odst. 4, že se dosavadní právní úprava stane součástí společenské smlouvy, a bude tedy platit i po účinnosti zákona ...“

[5] Zda bude postačovat ujednání stran, které nebude vyjádřeno v písemné formě s úředně ověřenými podpisy, není v současné době vyjasněno. Vzhledem k požadavku předložit dotčené společnosti smlouvu o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy (pro založení účinků ve vztahu ke společnosti), však nelze než smluvním stranám doporučit, aby na dané formě trvaly, a to i s ohledem na právní jistotu.

[6] K tomu srov. ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, K. A KOL. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2013, str. 402: „Zákon předpokládá doručení smlouvy o převodu podílu, tedy pro zajištění účinků vůči společnosti předpokládá její písemnou formu. Vzhledem k této dikci lze předpokládat, že i kdyby strany plnily ze smlouvy, která formu nemá, tedy by fakticky tuto vadu zhojily podle § 582 odst. 2 NOBČZ, převod bude platný, ale nikdy nebude vůči společnosti účinný. Lze tak dovodit, že písemná forma sama o sobě není podmínkou platnosti převodu a může vyvolat interpartes účinky, ale společnosti musí být následně smlouva doručena v písemné formě a s úředně ověřenými podpisy, jinak převod vůči ní nenabude účinnosti. Druhou výkladovou variantou je chápat smlouvu o převodu podílu jako jednání podléhající § 6 odst. 1, tedy vyžadovat písemnou formu a úředně ověřené podpisy, a to pod sankcí neplatnosti. I zde je třeba vyčkat na rozhodnutí judikatury. Společnost následně zajistí aktualizaci seznamu společníků a zápisu v obchodním rejstříku.“

[7] Právní úprava těchto smluvních typů je soustředěna v § 2055 a násl. (darování), § 2079 a násl. (koupě) a § 2184 a násl. (směna) zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník.

[8] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. 29 Odo 221/2005: „... obchodní zákoník sice nezařazuje dohodu o ceně obchodního podílu či způsobu jejího určení mezi náležitosti smlouvy o převodu obchodního podílu, z požadavku určitosti právního úkonu (§ 37 odst. 1 obč. zák.) však vyplývá nezbytnost takové dohody, neboť zákon pro smlouvu o převodu obchodního podílu nestanoví postup pro určení ceny, není-li uvedena ve smlouvě (jak to činí např. pro kupní smlouvu či smlouvu o dílo) a při nedostatku smluvního ujednání o ceně by tedy nebylo možné cenu s použitím dispozitivního ustanovení zákona určit. ... K tomu je třeba dodat, že není vyloučeno, aby byla dohoda o ceně součástí přílohy ke smlouvě o převodu obchodního podílu. Taková dohoda však musí vždy mít, vzhledem k předepsané písemné formě smlouvy o převodu obchodního podílu, písemnou formu.“

[9] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 10. 1998, sp. zn. 1 Odon 110/97: „Nejvyšší soud konstatuje, že aby byla smlouva o převodu obchodního podílu určitým právním úkonem, musí být z jejího obsahu zjištělné, zda úmysl účastníků směřoval k uzavření smlouvy úplatné nebo smlouvy bezúplatné. Pokud nelze z konkrétní smlouvy o převodu obchodního podílu zjistit, zda se její

účastníci dohodli na úplatném či na bezúplatném převodu obchodního podílu, není taková smlouva dostatečně určitá, a je tedy absolutně neplatná podle ustanovení § 37 odst. 1 obč. zák.“

[10] ŠVESTKA, J., DVORÁK, J., FIALA, J. A KOL. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Praha : Wolters Kluwer, a. s., 2014, str. 1338: „Jde o takové chování, které je sice právnímu jednání podobné, protože činí zdání, že jde o právní jednání, ale pro své zásadní vady, jež brání jeho vzniku, právním jednáním není. To je změna oproti dosavadnímu stavu, neboť podle občanského zákoníku č. [40/1964](#) Sb. se tato jednání (tj. nyní označovaná jako zdánlivá) chápala jako nicotná a posuzovala se stejným způsobem jako jednání neplatná. ... Od neplatných právních jednání se odlišuje institut zdánlivého právního jednání především ve dvou svých následcích. Jak vyplývá i z důvodové zprávy k § 551 upírá zákonodárce osobám dotčeným nicotností právního jednání, zejména těm, které v platnost právního jednání důvěřovaly, dobrodiní náhrady škody a zachování právního jednání v případě, že nicotností byla dotčena pouze jeho část (např. jeden projev vůle ...).“

[11] Srov. ustanovení § 553 odst. 1 NOZ: „O právní jednání nejde, nelze-li pro neurčitost nebo nesrozumitelnost zjistit jeho obsah ani výkladem.“

[12] Dle ustanovení § 553 odst. 2 NOZ by se pak k vadě nepřihlíželo a na právní jednání by se hledělo, jako by tu bylo od počátku.

[13] ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, K. A KOL. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2013, str. 399: „Zákon také nezavádí obecně předkupní právo k podílu, ale to lze zavést smluvně, a to i jako právo věcné povahy (§ 2140 a násl. NOBČZ).“

[14] Srov. např. ustanovení § 208 odst. 1 NOZ: „Neurčí-li společenská smlouva jinak, může společník převést podíl na osobu, která není společníkem, jen se souhlasem valné hromady.“

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Jak se vyhnout zákazu a postihu dohod o určování cen pro další prodej?](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)